

הנחה פרטית בלתי מוגה

איז דער שיעור פון היינטיקן טאג .. איז דאס אין הלכות מעשה הקרבנות, אנהויבנדיק פון פרק ט"ז, [און דערנאך י"ז און י"ח].

וואס די ערשטע הלכה אין פרק איז, מיוסד אויף א משנה אין סוף מנחות, אז בשעת ער האט געזאגט אז ער וועט ברענגען א קרבן גדול, א שור וכיוצא בזה, און דערנאך האט ער געבראכט א קרבן קטן, קלענער פון אים: אן עגל וכיוצא בזה, איז לא יצא.

בשעת ער האט גענומען אויף זיך א נדר און האט געזאגט, אז ער וועט ברענגען א קרבן קטן, און דערנאך הביא קרבן גדול – איז דעמאלט איז יצא.

וואס דאס איז א פלוגתא פון רבי ורבנן, כאמור אין סוף מנחות, פסקינט ער; "הלכה כרבי מחבירו" ניט "מחביריו" – יחיד ורבים – הלכה כחכמים, ווי די רבן.

מפרשים צייכענען מערניט צו ווי צו דער גמרא, צו מנחות – ניט מפרש די טעמים שבדבר.

וואס לכאורה איז ניט פארשטאנדיק: ס'איז דאך "מוצא שפתיך תשמור", און בנוגע אויך צו קרבנות וואס ווערן דאך – ווי דער רמב"ם זאגט – אן ענין פון נדרים, הקדש אן ענין פון נדרים וכיוצא בזה – דארף ער מקיים-זיין דעם "מוצא שפתיך"! און וויבאלד אז "מוצא שפתיך" איז געווען קטן – איז בשעת ער ברענגט אן אנדער קרבן מיט אנדערע מנחות דערצו וכו' – האט ער ניט מקיים געווען "מוצא שפתיך"!! נאכמערער:

מ'געפינט דאך בנוגע צו קידוש אשה, אז המקדש על מנת וואס ער איז ניט קיין עשיר, אדער אן עני, און דערנאך האט זיך ארויסגעוויזן אז ער איז אן עשיר, איז דעמאלט אינה מקודשת. און די גמרא איז מבאר די טעמים, אז ס'איז דא שוועריקייטן וואס מ'האט דוקא וועט מ'האט צוטאן מיט אן עשיר. ועל דרך זה בכמה וכמה הלכות.

ביז ווי מ'געפינט אין הלכות קרבנות גופא: בשעת ער האט געבראכט פון דעם זעלבן מין, און האט געבראכט במקום קטן האט ער געבראכט א גדול – פסקינען די חכמים אפ אז יצא, און אף על פי כן זאגט טאקע רבי, אז לא יצא: ער האט געזאגט קטן, דארף דאס זיין א קטן;

בשעת ער ברענגט אבער פון א מין משובח יותר: ער האט געזאגט, אז ער וועט ברענגן אן עוף, און דערנאך האט ער געבראכט א שור – איז לא יצא. און ווי די דוגמא איז, בשעת עגל ושור, און ער האט געזאגט אז ער וועט ברענגען א קטן און האט געבראכט א גדול.

לכאורה וואלט מען געקענט זאגן דעם טעם, אז בשעת ער האט געזאגט א "קטן" האט ער געמיינט, אז דאס איז לכל הפחות א קטן.

אבער בהנוגע צו נדרים מ'לערנט ניט קיין פירושים; מ'גייט אדער נאך (מנהג בני אדם) לשון בני-אדם, אדער לויט מנהג המקום, אדער מ'פרעגט על כל פנים וואס איז געווען דעתו: צי דער פירוש ביי אים איז געווען אז לכל הפחות א קטן, איי פארוואס ער האט ניט געזאגט "לכל הפחות" – ווייס מען ניט: ער האט פארגעסן, ניט געוואוסט אז מ'דארף וכו', אדער מאיזה טעם שיהי'.

ובפרט נאך, די גמרא איז מבאר אין מנחות, אז ס'איז גאר דא א סברא להיפך:

די גמרא זאגט דארטן, פארוואס דארף מען זאגן דעם דין אין צוויי באזונדערע דינים, בהנוגע צו שור און עגל ובנוגע צו איין מנחה אדער כמה מנחות – דערפאר וואס דארטן דער חילוק איז, וועט ניט זיין קיין שינוי אין די אימורים וואס ער דארף ברענגען: סיי ער זאגט די מנחה אדער א צווייטע מנחה – איז די נסכים וואס ער ברענגט צו דער מנחה איז אלעמאל איין לוג.

בשעת אבער במקום פון א קרבן קטן וועט ער ברענגן א קרבן גדול, דארף ער ברענגען א סך מער נסכים. קען ער דאך זאגן, אז לזה לא נתכוונתי.

זעט מען דאך, אז אפילו ווען במקום הקטן ברענגט ער א גדול – איז נאך אלץ דא א מקום לסברא, אז אויב ער דארף דערפאר ברענגען צופיל, א סך אימורים, איז דעמאלט איז לא יצא.

און דערפאר שטייט די פלוגתא אויך אין ביידע אופנים, כדי צו מודיע זיין, אז אין ביידע אופנים איז דאס דער זעלבער דין, אז במקום קטן ער האט געבראכט א גדול, אף על פי וואס אויך אימורים רבים – איז אף על פי כן איז ער אויך יוצא.

וואס וואס איז דא דער ענין אין עבודת השם, אין מוסר?

דער ענין פון א קרבן איז דאך, אז ער איז מקריב עצמו (להויי) לה'. ווי דער רמב"ן איז מפרש, און מפרשים אין (ספרא) אין ויקרא, אז דער ענין הקרבן איז, אז בא יעדער מעשה וואס ער טוט מיטן קרבן דארף ער דאס

טראכטן, אז דאָס דאַרף געטאָן ווערן מיט אים. נאָר וואָס דען, הקב"ה בחסדו האָט דאָס איבערגעביטן [עס זאָל] געטאָן ווערן מיטן קרבן.

על פי פנימיות התורה, וואָס דאַרטן שטייט דאָך דער חסד הוי' בגלוי, זאָגט מען, אז בשעת מ'איז מקריב אַ בהמה – איז דעמאָלט "אדם מכם" כי יקריב".

ווי דער אַלטער רבי טייטשט אָפּ: ס'האָט דאָך געדאַרפט שטיין אַ סדר הפוך אין פסוק, נאָר וואָס דען, דער פסוק איז דער אַפטייטש, אז בשעת מ'ברענגט "מן הצאן ומן הבקר", איז באמת וואָס טוט מען דעמאָלט? "אדם מכם" כי יקריב" – ער איז מקריב זיך אַליין. נאָר "מקריב" איז דער טייטש פון לשון "קרב", ער ווערט נעענטער להוי', ביז ווי לשון הזהר "רזא דאין סוף", כמבואר בארוכה אויך אין די מאמרים פון הילולא פון נשיא דורנו.

און דערנאָך זאָגט ער, אז בשעת ער האָט געזאָגט קטן, וואָס דעמאָלט האָט ער אויך דעם דין, ווי אַראָפּגעבראַכט אין שולחן ערוך, מיט לשון הרמב"ם, אז יעדער קרבן דאַרף זיין "כל חלב להוי'", "מן המובחר ומן היפה ומן הנאה",

פאַרוואָס האָט ער געזאָגט "קטן"?

– און האָט **מדויק** געווען "קטן", וואָרום מ'זעט אז מ'איז מדויק בדבריו. – אויב מ'וואָלט געזאָגט, אז ס'איז ניט קיין דיוק בדבריו; ער זאָגט אזוי אָן אַ דיוק – וואָלט דאָך דעמאָלט געדאַרפט זיין דער דין, אז אמר "קרבן גדול" איז ער יוצא אויך מיט אַ קטן. איז דאָך אַ סימן, אז מ'איז **מדויק** בדבריו. האָט ער מדויק געווען אז ער האָט געזאָגט "קטן" אויך – וויסנדיק דעם דין, וואָרום "לא בשופטני עסקינן" –

איז [דאָס] דערפאַר וואָס דעמאָלט איז ער ניט געווען ביכולת. [בפרט נאָך לויטן פסק-דין הרמב"ם בנוגע צו קרבנות און חרמות און הקדשות, אז ס'דאַרף זיין "מכל ולא כל" – אז ער דאַרף ניט אָפּגעבן כל נכסיו. ביז וואָנענט אז דער דין פון (דלים) בדלות ובדלי-דלות, ככמה דינים אין קרבנות עצמם]. במילא האָט ער געזאָגט "קטן".

דערנאָך, אז ס'איז געקומען למעשה און "הביא גדול" – האָט ער דאָך געבראַכט דעם גדול, איז דאָך אַ סימן אז ער **קען**, איז דאָך אַ סימן, אז ער איז געגאַנגען "אריבער".

איי ער ברענגט דאָך דאָס מצד דערויף וואָס ער האָט געמאַכט אַ נדר "קרבן קטן", איז בשעת ער גייט "אריבער" פון זיין רעדן – אָט דעמאָלט קען ער ברענגען אַ קרבן גדול.

דאָס וואָס ס'איז מוכח פון דער מציאות, אז אף על פי וואָס פריער האָט ער געזאָגט "קרבן קטן", און ער ווייס דעם דין – וואָרום "לא ברשיעי עסקינן" – אז ער דאַרף ברענגען "מן המובחר", און אף על פי כן האָט ער געזאָגט "קטן", איז במילא מן הסתם איז ער ניט געווען ביכולת,

דערנאָך זעט מען, אז ביי אים **יָא** געוואָרן די יכולת. פאַרוואָס איז ביי אים געוואָרן די יכולת? "עני וְהָעֶשִׂיר!"

אף על פי כן, ער האָט דאָך אָבער געזאָגט, און דאָס איז "מוצא שפתיך" –

אָט דאָ קומט אַריין דער ענין אין עבודה פון "מלכתחילה אריבער", אז מלכתחילה בשעת זיין זאָגן "קטן" – האָט ער שוין דעמאָלט געטראַכט, אז ס'זאָל זיין "אריבער", און אויב ס'וועט נאָר זיין די מעגלעכקייט וועט ער ברענגען אַ גדול – אף על פי וואָס דאָס איז "אריבער" פון זיין מעמד ומצב דעמאָלט.